

ний орденами України «За заслуги» I, II і III ступенів.

Ігор Костянтинович брав діяльну участь в організації робіт з ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС як член оперативної комісії та голова підкомісії НАН України з науково-технічних проблем. За свою самовіддану працю він був відзначений подякою голови Урядової комісії СРСР, Почесним знаком ліквідатора аварії на ЧАЕС.

Протягом 36 років І.К. Походня веде плідну науково-організаційну роботу. Він зробив чільний внесок в утвердження міжнародного визнання української науки. На посаді головного вченого секретаря Президії АН УРСР (1970–1983) і першого віце-президента АН УРСР (1983–1988) розкрилися великі організаторські здібності ювіляра. Багато сил та енергії Ігор Костянтинович віддавав удосконаленню планування, організації та координації наукових розробок, зміцненню міжнародних зв'язків НАН України, пропаганді досягнень академічних інститутів, добору й навчання фахівців — організаторів наукових досліджень.

Від 1988 р. І.К. Походня неодноразово обирався академіком-секретарем Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України. Він багато уваги приділяв новим напрямам досліджень у галузі матеріалознавства, підготовці висококваліфікованих співробітників й організаторів науки, роботі з науковою молоддю, зміцненню матеріальної бази інститутів.

І.К. Походня — відповідальний редактор й автор монографії «Сучасне матеріалознавство: XXI століття», яка видана в Україні та Великій Британії, двотомної праці «Прогресивні матеріали й технології». У підготовці цих монографій, де проаналізовано стан різних напрямів матеріалознавства і спрогнозовано шляхи його розвитку, брали участь видатні вчені-матеріалознавці України, Росії, Великої Британії, Китаю, Югославії, Польщі, Словаччини.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Ігоря Костянтиновича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, активного довголіття і плідної праці на благо вітчизняної науки.

70-річчя

академіка НАН України Є.Я. ХРУСЛОВА

7 січня виповнилося 70 років видатному вченому-математику академіку НАН України Євгену Яковичу Хруслову.

Є.Я. Хруслов народився 1937 року у м. Харкові. Після закінчення в 1959 р. Харківського політехнічного інституту працював інженером-електриком у галузевій науково-дослідній установі. Однак інтерес до математики привів його в 1961 р. в аспірантуру Фізико-технічного інституту низьких температур. Науковим керівником Євгена Яковича був В.О. Марченко. В 1965 р.

Є.Я. Хруслов захистив кандидатську, а в 1972 р. — докторську дисертацію на тему «Крайові задачі в областях із дрібнозернистою границею». З 1986 р. він завідує відділом математичного моделювання фізичних процесів, а від 1996 року керує Математичним відділенням ФТІНТ ім. Б.І. Веркіна.

Наукові інтереси Є.Я. Хруслова охоплюють широке коло проблем математичної фізики. Він є одним із засновників теорії усереднення диференціальних операторів із частинними похідними. Розробляти цю теорію Євген

Якович почав ще в аспірантурі. Він здійснив вичерпне дослідження крайових задач Діріхле в областях із дрібнозернистою границею для самосполучених еліптичних операторів довільного порядку, знайшов усереднені рівняння для головних членів асимптотичного розкладання розв'язків цих задач й отримав оцінки швидкості збіжності до них.

Знайдений Євгеном Яковичем строгий розв'язок задачі про резонансне проходження хвиль через систему тонких каналів застосовують у радіофізиці. Підсумком цих досліджень стала широко відома монографія В.О. Марченка та Є.Я. Хрушова «Крайові задачі в областях із дрібнозернистою границею» (1974).

Надалі вчений продовжив ці розробки і став визнаним фахівцем у теорії усереднення. Розвинені ним нові варіаційні методи дослідження рівнянь математичної фізики у сильно перфорованих ділянках дали змогу побудувати усереднені моделі фізичних процесів, що відбуваються у мікронеоднорідних середовищах. Залежно від структури області, крайових умов на її складній границі та коливання коефіцієнтів вихідного рівняння, у результаті усереднення, виникають різноманітні нестандартні моделі, зокрема багатоконпонентні моделі і моделі з пам'яттю, що адекватно описують ці процеси.

Багаторічні дослідження увінчалися побудовою теорії усереднення крайових задач математичної фізики, яка викладена у монографіях В.О. Марченка і Є.Я. Хрушова «Усереднені моделі мікронеоднорідних середовищ» (видавництво «Наукова думка», 2005) і «Homogenization of Partial Differential Equations» (видавництво Birkhauser, 2006).

Низка праць Євгена Яковича пов'язана з дослідженням асимптотичної поведінки розв'язків крайових задач на ріманових многовидах. Тут найцікавішим є вивчення усередненого опису гармонійних полів, диференціальних форм і рівнянь дифузії на ріманових многовидах складної мікроструктури. Досліджуючи асимптотичну поведінку розв'язків однорідної системи рівнянь Мак-

свелла на ріманових многовидах спеціальної структури необмежено зростаючого топологічного роду, Є.Я. Хрушлов показав, що в результаті усереднення такої системи виникає ефективна щільність електричного заряду і струму.

Іншим важливим напрямом діяльності Євгена Яковича є теорія нелінійних еволюційних цілком інтегрованих рівнянь. Він довів теорему про розпад початкових даних типу сходинки для рівняння Кортевега—де Фріза на нескінченну серію відокремлених хвиль—асимптотичних солітонів. У такий спосіб уперше було отримано точну формулу для провідного члена асимптотики розв'язку, включаючи значення всіх констант, що входять до неї. Ця задача давно цікавила як математиків, так і фізиків. Запропонований метод науковець та його учні поширили на інші нелінійні рівняння, зокрема, двовимірне щодо просторових змінних рівняння Кадомцева—Петвіашвілі. Це дало можливість краще зрозуміти роль неперервного спектра в генерації асимптотичних солітонів та криволінійних асимптотичних солітонів.

Кілька праць Є.Я. Хрушова присвячені теорії обернених задач електромагнітного зондування. Побудовані ним оператори перетворення для задач із потенціалом, що лінійно залежить від спектрального параметра, допомогли розв'язати задачу про визначення електромагнітних параметрів середовища за результатами виміру компонент поля на поверхні середовища. Розроблені методи довели свою ефективність під час обробки даних реальних геофізичних експериментів.

Багато років Євген Якович читає лекції з різних дисциплін у Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна та керує роботою аспірантів. Висока професійна майстерність ученого, його принциповість і демократичність здобули йому заслужену повагу і авторитет.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро і щиро вітають Євгена Яковича з ювілеєм, зичать міцного здоров'я, натхнення, нових відкриттів у царині математики.